

WÓJT GMINY KAMPINOS

RAPORT Z WYKONANIA PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY KAMPINOS DO 2011

WARSZAWA, 2009 r.

ZLECENIODAWCA:

GMINA KAMPINOS

05-085 Kampinos, ul. Niepokalanowska 3

WYKONAWCA:

PRZEDSIĘBIORSTWO GEOLOGICZNE

„POLGEOL” S. A.

03-908 Warszawa, ul. Berezyńska 39

OPRACOWAŁ:

mgr Szymon Forst

SPIS TREŚCI:

I. WPROWADZENIE.....	2
II. STAN REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ UJĘTYCH W GMINNYM PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA.....	4
III. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU.....	9
IV. OCENA SPOSOBU I ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY.....	10
V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI.....	11

I. WPROWADZENIE

W myśl zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.) organy wykonawcze województwa, powiatu i gminy, w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządzają odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, określające w szczególności:

- cele polityki ekologicznej,
- priorytety ekologiczne,
- rodzaj i harmonogram działań proekologicznych,
- środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym środki finansowe.

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085 z późn. zm.) gminne programy ochrony środowiska powinny być uchwalone do 30 czerwca 2004 r.

W celu realizacji powyższego obowiązku Rada Gminy Kampinos podjęła uchwałę w sprawie uchwalenia programu ochrony środowiska. Zgodnie z wymogami ustawy – Prawo ochrony środowiska projekt *Programu ochrony środowiska dla gminy Kampinos* został pozytywnie zaopiniowany przez wszystkie organy opiniodawcze wskazane przez ustawodawcę.

W myśl art. 18 ust. 2 ustawy – Prawo ochrony środowiska z wykonania gminnego programu ochrony środowiska organ wykonawczy gminy sporządza co 2 lata raport, który przedstawia radzie gminy. Natomiast co 4 lata program ochrony środowiska podlega aktualizacji. Biorąc po uwagę obowiązek sporządzenia do 31 marca 2009 r. sprawozdania z gminnego planu gospodarki odpadami, stanowiącego, zgodnie z zapisem art. 14 ust. 6 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (tekst jedn. Dz. U. z 2007 r. Nr 39, poz. 251) integralną część gminnego programu

ochrony środowiska, zasadne wydaje się sporządzenie w tym samym terminie sprawozdania z programu ochrony środowiska.

Niniejsze opracowanie stanowi raport z realizacji *Programu ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku* – w rozumieniu zapisów ustawy – Prawo ochrony środowiska i swoim zakresem czasowym obejmuje rok 2007 oraz rok 2008.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska nie precyzuje wymagań dotyczących formy i struktury sprawozdania z realizacji gminnego programu ochrony środowiska. Pomocny w jego wykonaniu może być dokument pn. *Wytyczne oraz wzór sprawozdania z realizacji gminnego planu gospodarki odpadami* autorstwa mgr inż. Adama Kałduńskiego, opracowany na zamówienie Ministerstwa Środowiska.

Zakres niezbędnych informacji, jakie powinno zawierać sprawozdanie z realizacji gminnego programu ochrony środowiska winien odpowiadać treści przyjętego programu. Tak więc głównym celem sporządzenia sprawozdania jest przedstawienie postępów w realizacji każdego z zadań zapisanych w programie lub wyjaśnienie powodów zaniechania działań bądź ewentualnych opóźnień. Ponadto w sprawozdaniu można umieścić także inne informacje, które gmina uważa za istotne dla realizacji polityki ekologicznej państwa oraz postanowień polityki ekologicznej gminy.

Wnioski zawarte w sprawozdaniu powinny zostać uwzględnione w aktualizacji gminnego programu ochrony środowiska.

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska nie przewiduje sankcji karnej za brak sporządzenia lub przedłożenia sprawozdania. Niezależnie od powyższego organ gminy ponosi odpowiedzialność przewidzianą przepisami ustrojowymi. **Sporządzenie i przedstawienie sprawozdania jest wymogiem ustawowym.** Zgodnie z art. 96 ust. 2 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591 z późn. zm.)

jeżeli powtarzającego się naruszenia ustaw dopuszcza się wójt/ burmistrz, wojewoda wzywa wójta do zaprzestania naruszeń, a jeżeli wezwanie to nie odnosi skutku – występuje z wnioskiem do Prezesa Rady Ministrów o jego odwołanie.

II. STAN REALIZACJI CELÓW I ZADAŃ UJĘTYCH W GMINNYM PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA

W celu realizacji *Polityki Ekologicznej Państwa* samorząd gminy Kampinos w *Programie ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku* zapisał własną politykę ekologiczną, złożoną z określonych celów: strategicznych i operacyjnych.

Osiągnięcie na terenie gminy Kampinos założeń zrównoważonego rozwoju jest możliwe poprzez sukcesywne dążenie do osiągnięcia następujących celów strategicznych:

- Cel strategiczny I – **rozwój infrastruktury technicznej**
- Cel strategiczny II – **zaspokojenie potrzeb w zakresie infrastruktury społecznej (w kontekście kształtowania środowiska)**
- Cel strategiczny III – **podnoszenie walorów środowiska przyrodniczego i wykorzystanie go do rozwoju gospodarczego gminy**

Podstawą osiągnięcia powyższych celów strategicznych jest realizacja określonych celów priorytetowych i zadań (rozdział VII *Programu*) oraz priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych (tabela nr 9 *Programu*). Stopień realizacji priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych, których realizacja była przewidziana na czas objęty niniejszym sprawozdaniem, tj. na lata 2007 – 2008, prezentuje poniższa tabela nr 1.

Tabela nr 1. Stan realizacji priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych zapisanych w „Programie ochrony środowiska dla gminy Kampinos”

Lp.	Nazwa przedsięwzięcia	Stan realizacji
1.	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej	zrealizowane w części
2.	Zakup kontenerów i pojemników do selektywnej zbiórki odpadów komunalnych	zrealizowane

Analiza powyższych zapisów jest stosunkowo prosta:

- zadanie (nr 1), ze względu na skalę i konieczne do poniesienia koszty inwestycyjne, zostało zrealizowane w części – wybudowano sieć kanalizacji sanitarnej w m. Wola Pasikońska, oraz dwie oczyszczalnie ścieków: w miejscowości Łazy i Gnatowice. Inne zadania ze względów merytoryczno – finansowych, realizowane są sukcesywnie,
- zadanie (nr 2), zostało zrealizowane.

Nie wszystkie przeanalizowane powyżej priorytetowe przedsięwzięcia inwestycyjne pozwoliły na realizację celów operacyjnych, zapisanych w *Programie*, stanowiących drogę do osiągnięcia celów strategicznych.

W poniższej tabeli nr 2 zaprezentowano analizę realizacji wybranych celów operacyjnych, których osiągnięcie bezpośrednio wynika z kompetencji samorządu gminnego.

Tabela nr 2. Stan osiągnięcia wybranych celów operacyjnych zapisanych w „Programie ochrony środowiska dla gminy Kampinos”

Cel operacyjny	Działania	Termin realizacji	Zakres wykonanych czynności lub działań	Źródło finansowania	Koszt	Stopień realizacji %
osiągnięcie lepszej jakości wód podziemnych i powierzchniowych	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej wzdłuż drogi wojewódzkiej od miejscowości Wiejca do Komorowa	2011 r.	Prace projektowe	PROW 2007/2013	287 1246,0	2,25
	Budowa zbiorczych oczyszczalni ścieków w miejscowościach o zwartej zabudowie (Wola Pasikońska, Łazy, Szczytno, Gnatowice, Zawady): Wola Pasikowska – sieć kanalizacyjna Oczyszczalnia ścieków Łazy Łazy - sieć kanalizacyjna Szczytno – oczyszczalnia ścieków + sieć kanalizacyjna Gnatowice - oczyszczalnia ścieków Gnatowice – sieć kanalizacyjna Zawady – oczyszczalnia ścieków+sieć kanalizacyjna	2009 r.	Wykonana	WFOŚiGW	804 000,0	100
		2008 r.	Wykonana	WFOŚiGW	580 000,0	100
		2011 r.	Dokumentacja	WFOŚiGW	850 000,0	2,0
		2011 r.	Studium	WFOŚiGW	2 000 000,0	0,0
		2009 r.	Wykonana	U. Marszałkowski	660 000,0	100
		2011 r.	Planowana	WFOŚiGW	900 000,0	0
		2011 r.	Planowana	WFOŚiGW	2 000 000,0	0
Modernizacja stacji uzdatniania wody w Kampinosie oraz modernizacja sieci wodociągowej na odcinku 11 km	2006 r.	wykonane	WFOŚiGW+BOŚ	985 000,0	100	
Budowa zbiornika retencyjnego Gnatowice - Zawady	2011 r.	Planowane	WFOŚiGW	600 000,0	0	
poprawa gospodarki odpadami	Działania edukacyjne dotyczące prawidłowego postępowania z odpadami, w tym: prawidłowej segregacji odpadów, postępowania z odpadami niebezpiecznymi, ekologicznymi skutkami nieprawidłowego postępowania z odpadami.	2008 – 2009 r.	1. Zostały przeprowadzone szkolenia mieszkańców z zakresu postępowania z odpadami oraz prawidłowej segregacji 2. Uczniowie Zespołu Szkolno Przedszkolnego w Kampinosie zostali poinformowani jak prawidłowo segregować odpady	Środki własne	1 000	100
	Objęcie wszystkich mieszkańców gminy zorganizowaną zbiórką odpadów	2007 r.	Porozumienie z firmą specjalistyczną. Umowy indywidualne mieszkańców	Środki własne	-	85
	Rozwój i doskonalenie selektywnej zbiórki surowców wtórnych na obszarze całej gminy	2008 r.	Porozumienie z firmą specjalistyczną	Środki własne	-	100

	Wdrożenie zbiórki odpadów niebezpiecznych powstających w strumieniu odpadów komunalnych (Gminne Punkty Selektywnego Gromadzenia Odpadów, wyposażenie aptek, szkół, punktów usługowo-handlowych w specjalistyczne pojemniki na odpady niebezpieczne)	2008 – 2009 r.	<ol style="list-style-type: none"> 1. W Gminie Kampinos zostały ustawione pojemniki do selektywnego gromadzenia odpadów 2. Został ustawiony pojemnik na przeterminowane leki w aptece w miejscowości Kampinos 3. W Zespole Szkolno Przedszkolnym w Kampinosie ustawiono pojemniki selektywnej zbiórki odpadów 	Środki własne	5 000	Sukcesywnie
	Działania edukacyjno-informacyjne dotyczące prawidłowego postępowania z materiałami i odpadami azbestowymi. Inwentaryzacja miejsc występowania materiałów azbestowych. Opracowanie planu usuwania azbestu	2009 – 2010 r.	Został opracowany plan usuwania materiałów zawierających azbest	WFOŚiGW Środki własne	100 000	10
	Bieżąca likwidacja „dzikich” składowisk (w lasach, przydrożnych rowach, parkingach śródleśnych i in.) *	2009 r.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ustawienie zakazu wyrzucania śmieci 2. Zorganizowanie akcji corocznego sprzątania świata przez uczniów Szkół i mieszkańców Gminy Kampinos 	GFOŚiGW	5 000	100
	Rekultywacja nieczynnego składowiska odpadów w Szczytnie. Monitoring poeksploatacyjny	2000 r.	Przeprowadzenie analizy wód gruntowych na terenie składowiska	Środki własne	4 000	100

Reasumując zapisy powyższej tabeli nr 2 należy stwierdzić, że:

- cele operacyjne i przypisane do nich zadania¹⁾, których osiągnięcie wynika z realizacji określonych zadań inwestycyjnych w zakresie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego, są osiągane w sposób skrupulatny i systematyczny, w szczególności ze względu na ich priorytet dla poprawy jakości życia lokalnej społeczności,
- cele operacyjne o charakterze informacyjno – promocyjnym, realizowane są na bieżąco, ale w miarę zaistnienia zapotrzebowania i posiadania koniecznych środków finansowych, poprzez udział w imprezach kulturalnych, zarówno na poziomie lokalnym, jak i powiatowym oraz wojewódzkim, przygotowywanie folderów promocyjnych, zamieszczanie informacji na stronie internetowej, artykuły w prasie lokalnej oraz,
- w miarę posiadanych środków finansowych oraz w miarę zapotrzebowania realizowane są również cele operacyjne o charakterze promocyjnym, lecz związane z wykonaniem zadań inwestycyjnych,
- cele operacyjne o charakterze edukacyjnym realizowane są na bieżąco przez jednostki organizacyjne gminy, oraz szkoły podstawowe i gimnazjalne.

Inne cele nie uwzględnione w powyższej tabeli, nie zostały zrealizowane. Przyczyną powyższego jest uznanie, że odpowiedzialnymi za realizację powyższych celów są inne podmioty, tj. indywidualni rolnicy, przedsiębiorcy, nadleśnictwo, samorząd powiatowy, organizacje pozarządowe, ODR, WIOŚ, itp.

Podsumowując powyższe informacje należy pozytywnie ocenić działania samorządu gminy Kampinos w zakresie realizacji priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych oraz dążenia do osiągnięcia celów polityki ekologicznej gminy.

¹ Poszczególne cyfry oznaczają określone cele operacyjne i zadania im przypisane zapisane w *Programie ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku* w rozdziale VII

III. MONITORING WDRAŻANIA PROGRAMU

W Programie ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku zawarto wskaźniki monitoringu, których szacowanie pozwala na określenie realizacji zapisów i postanowień programu.

W poniższej tabeli nr 3 zaprezentowano informacje o dostępnych na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania wskaźnikach monitoringu Programu z określeniem stanu na dzień styczeń 2007 r. oraz grudzień 2008 r.

Tabela nr 3. Wybrane wskaźniki monitoringu „Programu ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku”

Lp.	Wskaźnik	Stan na	
		styczeń 2007	grudzień 2008
1.	Wydajność czynnych ujęć wody	2,470 m ³ / d	
2.	Długość sieci wodociągowej na terenie gminy	92 km	96 km
3.	% zwodociągowania gminy	88,6%	
4.	Liczba przyłączy wodociągowych	1320 szt.	1340 szt.
5.	Długość sieci kanalizacyjnej na terenie gminy	13 km	16 km
6.	% skanalizowania gminy	15 %	16 %
7.	Liczba przyłączy kanalizacyjnych	201 szt.	206 szt.
8.	Liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnię ścieków	20 %	22 %
9.	Liczba przyzagrodowych oczyszczalni ścieków	-	-
10.	Liczba instalacji produkujących i wykorzystujących energię odnawialną	-	-
11.	Ogólna powierzchnia terenów leśnych	10%	
12.	Powierzchnia terenów leśnych na 1 mieszkańca	0,2 ha	
13.	% powierzchni gminy objęty prawną ochroną przyrody	19%	
14.	Liczba pomników przyrody	808 szt.	

IV. OCENA SPOSOBU I ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA OCHRONY ŚRODOWISKA NA TERENIE GMINY

Ze względu na skomplikowane procedury oraz długi okres opiniowania wniosków o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej w okresie objętym niniejszym sprawozdaniem z *Programu* głównym źródłem zewnętrznych środków finansowych wykorzystywanych przez samorząd gminy Kampinos były dotacje i umarzalne kredyty z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie.

Działania podejmowane przez gminę, tj.: opracowanie gminnego programu ochrony środowiska, edukacja kadry samorządowej realizowane były ze środków własnych gminy.

V. PODSUMOWANIE I WNIOSKI

Niniejszy raport z realizacji *Programu ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku* stanowi wykonanie art. 18 ust. 2 *ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.).

Podstawowe problemy, jakie napotykają gminy w dziedzinie ochrony i kształtowania środowiska przyrodniczego w powiązaniu z realizacją rozwoju społeczno - gospodarczego, to przede wszystkim wysokie koszty realizacji działań inwestycyjnych oraz ograniczone, w praktyce, możliwości kontroli lokalnych społeczności w realizacji obowiązków ustawowych. Mimo to samorząd gminy *Kampinos* w sposób sukcesywny realizuje założenia polityki ekologicznej gminy zawarte w *Programie ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku*.

Przedsięwzięcia zaprogramowane do realizacji na lata 2007 – 2008 zostały w znacznej części zrealizowane zgodnie z przyjętym w *Programie ochrony środowiska dla gminy Kampinos* harmonogramem.

W powyższym sprawozdaniu nie przeprowadzono analizy zmiany stanu ogólnego jakości środowiska przyrodniczego na terenie gminy *Kampinos*. Ma to związek z faktem, iż na terenie gminy żaden z elementów składowych środowiska, za wyjątkiem wód podziemnych, tj. powietrze atmosferyczne, klimat akustyczny, wody powierzchniowe, gleby, nie jest poddawany regularnym badaniom jakości środowiska realizowanym przez uprawnione do tego jednostki tj. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska czy Powiatowy Inspektorat Sanitarny. Większość powyższych składników środowiska badana jest na poziomie powiatu, a niektóre jak np. klimat akustyczny wyłącznie w przypadku sytuacji nadzwyczajnych.

Mając jednak na względzie poczynione w ramach wizji terenowej obserwacje należy stwierdzić, że na terenie gminy *Kampinos* nie posiadają lokalizacji obiekty bądź nie są prowadzone działania mogące negatywnie wpływać na jakość środowiska przyrodniczego gminy (wyjątek stanowi nielegalne

porzucanie odpadów komunalnych na terenach leśnych). Ponadto zanieczyszczenie niektórych elementów, takich jak np. powietrze atmosferyczne czy wody powierzchniowe, stanowi wypadkową oddziaływań występujących na terenie gminy oraz oddziaływań zewnętrznych (np. jakość wód prowadzonych przez rzekę Utratę), na które dany samorząd gminny nie ma wpływu.

Opracowanie szczegółowej analizy jakości środowiska przyrodniczego na terenie gminy Kampinos zaleca się wykonać na etapie opracowywania aktualizacji *Programu ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku*.

Z analizy zapisów powyższego sprawozdania wynikają również wnioski dotyczące aktualizacji *Programu ochrony środowiska*. W szczególności dotyczą one:

- uszczegółowienia wskaźników monitoringu ze względu na brak dostępu do niektórych danych, np. ogólna jakość środowiska przyrodniczego w gminie, itp.
- wykreślenie działań już zrealizowanych bądź tych, z realizacji których zrezygnowano,
- weryfikacji celów szczegółowych w nawiązaniu do rzeczywiście posiadanych kompetencji oraz działań podejmowanych w praktyce.

Podsumowując informacje zawarte w sprawozdaniu należy stwierdzić, że niespełna pięcioletni okres wdrażania *Programu* jest okresem zbyt krótkim dla wykonania pełnej oceny działań już podjętych, jak i określenia przyczyn niepodjęcia innych działań. Raportowany czasokres realizacji *Programu* jest czynnikiem bardzo istotnym, który należy wziąć pod uwagę, bowiem część zadań ważnych dla osiągnięcia założonych w *Programie* celów ma dłuższy okres realizacyjny. Należy również podkreślić, iż większość celów określonych w *Programie* odpowiada celom średniookresowym *II Polityki Ekologicznej Państwa* (realizacja w latach 2003 – 2010), które przewidują istotną poprawę stanu środowiska, praktyczne wdrożenie przepisów unijnych i standardów ekologicznych,

postanowień konwencji międzynarodowych i umów dwustronnych, a także wzmocnienie instytucjonalne podejmowanych działań.

W chwili obecnej można jedynie stwierdzić, że *Program* jest realizowany i z miesiąca na miesiąc prace nabierają rozpędu. W dużej mierze jest to związane z przystąpieniem Polski do Unii Europejskiej, a tym samym z koniecznością wywiązania się państwa z podjętych zobowiązań akcesyjnych. Przyspieszenie to staje się również coraz bardziej odczuwalne, dzięki nowym możliwościom pozyskiwania zdecydowanie większych środków na ochronę środowiska niż to miało miejsce do tej pory. Trzeba jednak zaznaczyć, że fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności stały się dostępne dla polskich beneficjentów dopiero od dnia akcesji do Unii Europejskiej. To zaś, ze względu na skomplikowane procedury przyznawania środków oznacza, iż w roku 2005 nie miały one większego znaczenia dla realizacji *Programu ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku*. Ich jest zdecydowanie bardziej zauważalny w kolejnych latach (2007 – 2008), objętych niniejszym raportem.

Reasumując zapisy powyższego sprawozdania należy stwierdzić, że:

- **samorząd gminy Kampinos dołożył wszelkich starań do realizacji priorytetowych przedsięwzięć inwestycyjnych zaprogramowanych na lata 2007 – 2008,**
- **zrealizowane w latach 2007 – 2008 przedsięwzięcia inwestycyjne stanowią istotny początek do osiągnięcia celów strategicznych zapisanych w *Programie ochrony środowiska dla gminy Kampinos do 2011 roku*.**